

Her şey enerjidir!

Özet: Güneş ışınlarının taşıdığı sıcaklık, çeşitli yoğunluklarda birikerek tüm canlıların yaşam döngüleri içindeki “her şeyi” oluşturur. Elle dokunulabilir eşyalar kadar, inceleme, etüt, araştırma gibi zihinsel ağırlıklı faaliyetler de enerjiden oluşuyor. Kısacası, sorun çözmek bütünüyle enerji demektir. Bireyler ve toplumlar, kendi ihtiyaçlarına yöneltebildikleri enerji kadar sorunlarını çözebilirler. Elle tutulur ya da soyut tüm ihtiyaçlar enerji olduğuna ve tüm insanlar bu piramitin üst katmanlarına çıkmaya çalıştığına göre, kontrolü altında enerji veya türevlerini bulduranlar daima, bunlardan pay almaya çalışanların tehditleri altında olacaklardır. Bu tehditlerden korunmak tek yolla mümkündür: Enerji ve Sorun Çözme arasındaki ilişkiyi anlayıp, bu eşzamanlı eşitsizlikleri kendi varlığını sürdüreceği şekilde çözümler..

Nobel ödüllü ünlü fizikçi Richard P. Feynman, zaman zaman davet edildiği çeşitli devlet kurumlarında başından geçenleri kendine has üslubuyla bir mizah yazarına taş çıkaracak şekilde anlattığı “*Muhakkak ki şaka ediyorsunuz bay Feynman*”¹ adlı kitabında, kısa bir süre okul kitapları seçme komisyonunda görev yaptığını anlatır.

Komisyon, çeşitli yazarlarca orta öğretim öğrencilerine matematiği sevdirmek amacıyla hazırlanan kitaplar arasından seçme yaparken, yazımı henüz tamamlanmadığı için sadece ön ve arka kapakları basılmış bir kitabın da nasıl değerlendirmeye tabi tutulduğunu; toplamanın ne kadar eğlenceli bir iş olduğuna örnek olarak da sıcaklıkları birkaç bin derece olan uzak yıldızların toplam sıcaklığının hesaplanması gibi örnekleri anlatıyor. (Allahtan bizim ders kitaplarımızda böyle komiklikler yok da öğrencilerimiz matematiği sevip öğreniyorlar².)

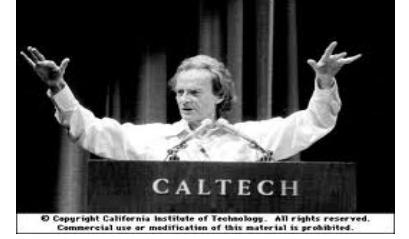
Bir süre sonra sıra fizik kitaplarına gelir ve “enerji” konusunun çocuklarca öğrenilebilmesi için, *kurmalı bir oyuncakçı, bir otomobili ve bisikletli bir çocuğu hareket ettiren “şey”in ne olduğu sorulur ve ardından da hepsini hareket ettiren şeyin “enerji” olduğu cevabı verilerek, çocukların enerji kavramını anlamaları(!) sağlanır.*

Feynman’ın tepesinin attığı bu nokta, ısrarla diploma töreni konuşması yapmak için davet edildiği bir üniversitede nihayet ret edemeyip kürsüye çıktığında yaptığı zehir-zemberek konuşmada da örnek olarak verilir. Bu defa orta okul çocukları değil, hayata mühendis vb olarak atılacak olanlar söz konusudur ve Feynman örnek olarak üniversitede okutulan fizik kitabını eline alır ve enerji konusunun tamamen orta okul çocuklarına belletildiği gibi sadece “*buna enerji denir*” gibi anlatıldığını gösterir ve kitabı da oturanların önlerine fırlatır.

Sonra da *belki merak eden olur* diye enerjinin ne olduğunu tek cümleyle anlatır:

“Kitapta, oyuncakçı hareket ettirenin içindeki yayın kurulması, otomobili hareket ettirenin motorunun içindeki kimyasal tepkime ve bisikletli çocuğu hareket ettirenin de biyolojik olarak adale gücü olduğunun açıklandığını sanıyordum. Bunları babam, bana küçükken, her ne hareket ediyorsa onu hareket ettirenin güneşin ışıması olduğunu anlatmış; sonrasında da aramızda şöyle eğlenceli bir tartışma geçmişti:

- Ben: Hayır, oyuncak hareket ediyor çünkü içindeki yay



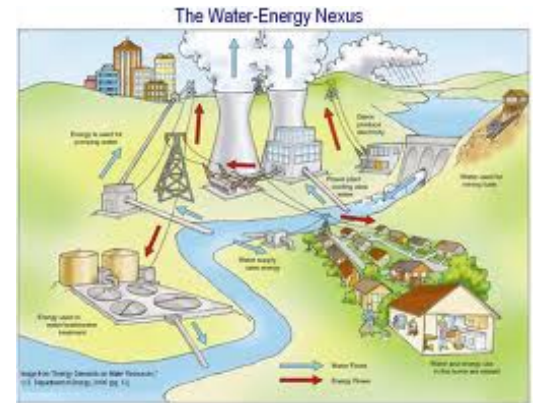
..uzak yıldızların toplam sıcaklığının hesaplanması gibi saçma örnekler, olsa olsa insanı matematikten soğutur..



Şeylerin adlarının öğretilmesini eğitim sanmak, nasıl bir eğitimle sağlanmıştı acaba?



Orta ve yüksek öğrenimde “ad belletmeyi öğrenme olarak varsaymak” ortak eğitim anlayışını gösteriyor (bkz. <http://bit.ly/17xd00a> sah. 160)



¹<http://bit.ly/ULUnEA>

²<http://www.tinaztitiz.com/yazi.php?id=1190>

kuruludur.

- Babam: Peki yay nasıl kuruluyor?
- Ben: Ben kuruyorum.
- Babam: Sen nasıl elini hareket ettirerek kuruyorsun?
- Ben: Yemek yiyerek.
- Babam: Yiyecekler güneş ışıdığı için büyürler; dolayısıyla hepsinin hareket etmesinin nedeni güneşin ışmasıdır.

Böylece, hareket'in, güneşin gücünün dönüşümü kavramı olduğunu basitçe anlamışım."

Joseph Tainter, "Karmaşıklık, Sorun Çözme ve Sürdürülebilir Toplumlar"³ adlı makalesinde, yaşamımızın her saniyesini dolduran sorun çözme uğraşlarının –her düzeyinin- mutlaka bir enerjiye ihtiyaç gösterdiğini anlatırken şöyle diyor:

"Sorun çözümedeki pahalı maliyete karşı kaynaklarımızı daha akıllıca ve etkince kullanmamız önerilmektedir. Örneğin Timothy Allen ile Thomas Hoekstra, sürdürülebilirlikte, ekosistemlerin yönetiminde, yöneticilerin, süreçlerde eksik olan şeyi saptayıp sadece onu sağlamalarını, gerisini ekosistemin halledeceğini öne sürmüşlerdir. Herhangi başka bir yola başvurmadan, yönetim çabasını bırakın ekosistem (yani güneş enerjisi) halletsin (Allen ve Hoekstra 1992). Ne var ki aynı zamanda bu da çok bilgi gerektirir, ki o da bizde yoktur. Karmaşık ve pahalı araştırma için fosil yakıt yardımına ihtiyacımız var demektir."

İyi de bunlardan bize ne!

Toplumlar ister mevcut refah düzeylerini koruyup sürdürmek, isterse artırmak istesin, bunun için mutlaka enerjiye ihtiyaç duyacakları anlaşılıyor. Bir kurma oyuncağın kurulabilmesi, bir konuda bir yöntem araştırılması için masa başında çalışılması ya da bir seçim konuşmasının yapılabilmesi, hepsi enerjiye (güneşin ışması) gereksinim gösteriyor.

Bunu ya kendiniz makul bir maliyetle üretebileceksiniz –ki bunu bütünüyle yapabilen toplum yoktur- ve ayrıca da bunu sürdürebileceksiniz ya da sahip olan birilerinden transfer edeceksiniz.

Transfer edilecek olan doğrudan güneş ışması olamayacağı için, onun dönüşüme uğramış formları transfer edilir. Yani, yiyecek, kereste, maden cevheri, petrol, insan kaynağı, bilgi gibi "değer"ler....

Bunlardan en az birkaçı herkeste olduğu için, bu tür kaynaklar uluslararası tasallut altında OLMAK ZORUNDA'dır ve bunu önleyebilecek hiçbir kural mevcut değildir. Uluslararası kurallar, bu didişmeyi engellemek için değil, olur olmaz toplumların kuralları değiştirmesine engel olmak için konulmuştur.

Bizi ilgilendiren kısım, sahip olduğumuz –yukarıda sayılan- enerji türleridir.

İşte didişmenin –bitmeyecek- kaynağı budur!

yoğunluklarda birikerek tüm canlıların yaşam döngüleri içindeki "her şeyi" oluşturur.

Bir silgili kurşun kalem bütünüyle enerji (yoğunlaşmış güneş ışınları) olduğu <http://bit.ly/MOclcw> grafiğinde gösteriliyor.

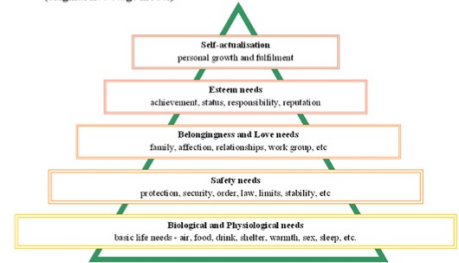
Enerjinin öneminin farkında olmayan azdır. Her şeyin enerjinin çeşitli yoğunluktaki formları olduğunu kavramak ise pek kolay olmayabilir.

Bunu test etmek için, gözlerinizi kapatıp parmağınızı çevrenizdeki herhangi bir şeye dokundurunuz. Ve sonra, o şeyin (ve parçalarının) tümüyle enerjinin çeşitli yoğunluktaki halleri olduğunu görünüz.

Elle dokunulabilir eşyalar kadar, inceleme, etüt, araştırma gibi zihinsel ağırlıklı faaliyetler de enerjiden oluşuyor. Bunu fark etmek çok heyecan verici değil midir?

Kısacası, sorun çözmek bütünüyle enerji demektir. Bireyler ve toplumlar, **kendi ihtiyaçlarına yöneltebildikleri enerji kadar sorunlarını çözebilirler.**

Maslow's Hierarchy of Needs
(original five-stage model)



© Alan Chapman 2001-4, based on Maslow's Hierarchy of Needs
Not to be sold or published. More free online training resources are at www.businessballs.com. Alan Chapman accepts no liability

Elle tutulur ya da soyut tüm ihtiyaçlar enerji olduğuna ve tüm insanlar bu piramitin üst katmanlarına çıkmaya çalıştığına göre, kontrolü altında enerji veya türevlerini bulunduranlar daima, bunlardan pay almaya çalışanların tehditleri altında olacaklardır.

³<http://bit.ly/P7Xq2X>

İnsanın ve toplumların refah mücadelesi bitmeyeceğine göre, kaynaklarını bu –doğal sayılması gereken- tasalluttan korumak için dikkat edilmesi gereken tek nokta vardır: Yüksek sorun çözme kabiliyetine (SÇK) sahip olmak.

Her geçen gün ilerleyen bilim ve teknoloji, bu gün için sahip olunan Sorun Çözme Kabiliyeti'mizi geçersiz kılmaktadır. O halde, her toplum için değişmez vizyon, SÇK'ni günün koşullarına uygun düzeyde tutabilmek olmalıdır.

Bunun farkında olan ve olmayan toplumlar keskin çizgilerle bellidir. Farkında olmayanlar, sürekli olarak, sorunlarının kaynağı olarak “dış mihraklar”ı⁴ görürler. Farkında olmayanlardan “sokak yurttaşı” durumundakiler, buna karşı çare geliştirebilecek akıl-fikir düzeyine sahip olamayacakları için “mallarını boykot etmek”, “bayraklarını yakmak”, “milli marşlarını ıslıklamak” gibi bağırma-çağırma tavırlarıyla karşı koymaya çalışırlar.

Farkında olanlar ise tasallutun mekaniğini anlamışlar ve her geçen gün, transfer ettikleri “değer”ler yoluyla bu mekaniği (yani SÇK'nin işleyişini) daha geliştirmektedirler.

Yapılması gereken, Sorun Çözme Kabiliyeti kavramını dikkate alarak, olup biteni tekrar anlamlandırmak ve sonrasında da SÇK'ni güçlendirmeye çalışmaktan ibarettir. Ama tabii önce bunun öneminin farkına varmak!

05 Haziran 2011 Pazar

Soyut bir kavram olan Sorun Çözme Kabiliyeti (SÇK), böylece daha elle tutulur bir anlam kazanmaktadır: Yaşamak istediği refah düzeyine karşılık gelen enerji ve türevlerini kontrol edebilecek bir beceri düzeyine sahip olmak.



Sorunları
“kim” sorusu
yoluyla
çözmeye
çalışanlar, “ne
/ nasıl
oluyor?” diye sorarak çözmeye çalışanlarca
sömürülmeye mahkumdurlar.



Medeniyetler hep soyut kavramlar çevresinde oluşuyor. SÇK da soyut bir kavramdır, bu nedenle satışı güçtür. Zaten öyle de olmasaydı gelişmemiş toplumlar olmazdı.

⁴<http://www.tinaztitiz.com/yazi.php?id=1191>